

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Відомості про освітню програму, що акредитується

Реєстраційний номер акредитаційної справи	A-19-0067-125
Назва ЗВО (ВСП ЗВО)	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ID ОП у ЄДЕБО	22785
Назва ОП, рівень вищої освіти, галузь знань і спеціальність	Міжнародні відносини та регіональні студії: сходознавство, другий рівень вищої освіти (магістр), 29 Міжнародні відносини, 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Посилання на відомості про самооцінювання ОП	https://www.univer.kharkov.ua/docs/work/international-relations-and-regional-studies.pdf
Посилання на звіт експертної групи	

Пропозицію розглянуто та схвалено на засіданні галузевої експертної ради:

Назва ГЕР	29 «Міжнародні відносини»
Дата засідання	13 грудня 2019
№ протоколу	Протокол № 3
Доповідач	Шеренговський Дмитро Володимирович

1. Призначення висновку

Цей експертний висновок складений галузевою експертною радою (ГЕР) Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Розгляд акредитаційної справи ГЕР є однією із стадій процедури акредитації, що проводиться Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти відповідно до Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 р. № 977, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 8 серпня 2019 р. за № 880/33851.

Експертний висновок ГЕР складається на основі звіту експертної групи, що проводила акредитаційну експертизу, та зауважень ЗВО до нього. Він розглядається на засіданні ГЕР та схвалюється колегіально. Експертний висновок ГЕР разом з іншими матеріалами у подальшому розглядається на засіданні Національного агентства.

2. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми:

◇ наявні

◇ виявлення у поданих для акредитації документах недостовірних відомостей;

◇ відмова ЗВО в допуску експертної групи до закладу вищої освіти під час виїзду на місце проведення експертизи, створення закладом вищої освіти перешкод для роботи експертної групи, інші протиправні або недобросовісні дії ЗВО, які унеможливили проведення акредитаційної експертизи;

◇ встановлення на підставі поданих документів та/або під час виїзду до закладу вищої освіти достатніх підстав вважати, що освітній процес за освітньою програмою не здійснюється.

< X > відсутні

Обґрунтування:

Відповідно до частини третьої пункту 4 розділу III Положення "Про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти" затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України №977 від 11 липня 2019 року підстави для відмови в акредитації відсутні

3. Підсумки роботи експертної групи та їх оцінка ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає оцінку підсумкам роботи експертної групи у контексті встановлених нею рівнів відповідності Критеріям. Якщо ГЕР вважає, що експертна група неправильно оцінила відповідність певному Критерію, вона має належним чином обґрунтувати це.

Критерій	Рівень відповідності (експертна група)	Стислий підсумок аналізу експертної групи	Рівень відповідності (ГЕР)	Обґрунтування зміни рівня відповідності (якщо він відрізняється від визначеного експертною групою)
Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	Рівень В	ОП має узгодження із якісними характеристиками за підкритеріями: відповідає стратегії ХНУ ім.Каразіна та враховує хаптити стейкхолдерів. ОП загалом враховує специфіку ринку праці на національному та локальному рівнях, та є співставною із аналогічними програмами, що пропонуються ЗВО України. Зважаючи на відсутність відповідного Стандарту, програма	Рівень В	

		<p>відповідає Національній рамці кваліфікацій та вимогам до освіти сучасних міжнародників-сходознавців</p> <p>Загалом ОП відповідає Критерію 1 з недоліками, що не є суттєвими.</p>		
<p>Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми</p>	<p>Рівень В</p>	<p>ОП має узгодження із якісними характеристиками за підкритеріями: обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів відповідають законодавству, зміст має чітку структуру і відповідає спеціальності. Структура ОП передбачає можливість індивідуальної траєкторії навчання, практичну</p>	<p>Рівень Е</p>	<p>ЕК у висновку вказує, що структура освітньої програми “Міжнародні відносини та регіональні студії: сходознавство” передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі 30 кредитів ЄКТС.” Така ж кількість кредитів вільного вибору передбачена в НП, хоча у відомості самооцінювання вказується, що на дисципліни за вибором відведено 27 кредитів.</p> <p>НП передбачає вільний вибір у вигляді двох Блоків дисциплін, однак вони є схожими за змістом, обсягом кредитів і компонуванням, що не відповідає логіці індивідуальної освітньої траєкторії. Ця ситуація описана у звіті кафедри за 2018-2019 в частині про розробку нових дисциплін, де вказані лише опції з Блоку 1, хоч студентам повинні були пропонуватися, вочевидь, і нові дисципліни з Блоку 2 - http://international-relations-tourism.karazin.ua/documents/e35a4e46e304f0619313a9e6439679cf.pdf</p> <p>Зважаючи на те, що блок дисципліни обов'язкової підготовки ОП співпадає з блоком дисциплін обов'язкової підготовки інших ОП, що забезпечуються кафедрою, виникає ситуація, коли дисципліни професійної підготовки зведені до вибіркового блоку, що порушує</p>

		<p>підготовку та здобуття соціальних навичок. Обсяг ОП реалістично відбиває навантаження здобувачів. Загалом ОП відповідає Критерію 2 з недоліками, що не є суттєвими.</p>	<p>логіку та вимоги до конструювання ОП і прямо впливає на можливість забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів. Отже, ЗВО намагалося реалізувати професійну підготовку через вибірковий цикл, обмежуючи здобувачів у виборі та порушуючи вимоги Закону України «Про вищу освіту» (пункт 15 частини першої статті 62) та Положення про організацію освітнього процесу (пункт 2 частини 12 статті 7) в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна - https://www.univer.kharkov.ua/ua/general/docs/files_pol .</p> <p>Також, у відомості про самооцінювання зазначено, що здобувачі “формують індивідуальну освітню траєкторію через право на трудову діяльність у позанавчальний час; участь у науково-дослідних роботах, конференціях, виставках, конкурсах, представлення своїх робіт для публікації; участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу”, що не відповідає змісту індивідуальної освітньої траєкторії.</p> <p>Впровадження ОП пояснюється “об’єктивними потребами у фахівців з економічних, політичних й суспільних питань розвитку країн Сходу”. Програма передбачає поглиблене вивчення китайської мови як “основної іноземної мовою” та “поглибленого знання англійської, німецької, французької мов” як других іноземних, за вибором здобувача. Проте, окрім поглибленого вивчення китайської мови не запропоноване вивчення інших східних мов та культур, що змінює логіку “сходознавства” в сторону до “китаєзнавства”. Якщо “китаєзнавство” було основною ціллю проектної групи, то потрібно це відобразити в назві та описі ОП. На цю прогалину вказує ЕК, зазначаючи про доцільність введення “другої іноземної мови інших країн сходу, наприклад: корейської, або японської, або арабської” та вказуючи що наявний у ЗНО фаховий потенціал дозволяє це зробити “як на рівні мовної підготовки (філологічний факультет), так і на рівні центрів міжнародного співробітництва”. Окрім того, деклароване вивчення</p>
--	--	--	---

				<p>в профілі ОП та зазначене у відомості самооцінювання вивчення французької мови як другої іноземної не передбачено в НП.</p> <p>Незрозумілим та необґрунтованим виглядає потреба педагогічної практики кількістю 5 кредитів на освітньо-професійній програмі, яка повинна сформувати фахівців та практиків у сфері міжнародних відносин. Окрім того необґрунтованими виглядає декларація ОП у самоаналізі про те, що “найважливішим критерієм оцінки практичної підготовки є враження здобувачів вищої освіти від проходження практики, які вони особисто виголошують та демонструють під час захисту звіту за її проходженням”.</p> <p>Незрозумілою та необґрунтованою також виглядає пропозиція педагогічної практики кількістю 5 кредитів на освітньо-професійній програмі, яка повинна формувати фахівців та практиків у сфері міжнародних відносин. Необґрунтованою є введення дисципліни “Методика викладання фахових дисциплін у вищій школі”, 4 кредити, на освітньо-професійній програмі, яка не передбачає подальшого розвитку як науково-педагогічного чи педагогічного спеціаліста, але жодним не обмежує випускників продовжувати навчання на третьому освітньому рівні. Водночас, ця ситуація обмежує освітні можливості тих здобувачів, які планують розвиватися в професійному сенсі і змушені обов’язково здобувати 9 кредитів, які не розвивають їхні декларовані професійні компетентності.</p> <p>ОП та ЕК стверджують, що “набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям, відбувається через вивчення дисциплін: “Сучасні конфлікти та їх прогнозування”, “Геополітика та геостратегія в сучасному світі”. Проте, робочі програми цих дисциплін не передбачають утворення м’яких навичок в результаті навчання. Більше того, у відомості самооцінки вказано, що за рекомендацією стейкхолдерів професійні та м’які навички повинні передбачатися у дисциплінах</p>
--	--	--	--	--

				<p>“Державне управління та прийняття зовнішньополітичних рішень” та “Публічна дипломатія” чи “Міжкультурна комунікація в міжнародних відносинах”</p> <p>Відсутнім є обґрунтування передбачити для написання кваліфікаційної роботи 3 кредитів ЄКТС, що є еквівалентом 90 годин підготовки. Зважаючи, що навчально-методичні рекомендації до написання кваліфікаційних робіт магістерського рівня ЗВО не регулюють часове навантаження, не можливо визначити як точно було розраховано навантаження відносно обсягів кваліфікаційної роботи. Однак, якщо припустити, що один друкований аркуш формату А4 студент пише в середньому за дві академічні години, виходить, що з логіки розробників ОП, здобувач освіти повинен написати роботу, яка становить 45 сторінок формату А4, хоч рекомендації до написання кваліфікаційних робіт магістерського рівня визначають обсяг лише основної частини роботи не менше ніж 70 сторінок (на жаль, на сайті ЗВО не вказані методичні рекомендації до кваліфікаційної роботи магістерського рівня даної ОП, тому за основу взято методичні рекомендації кафедри міжнародних економічних відносин того ж факультету). Тобто виділення такої кількості кредитів ЄКТС не є релевантним щодо її обсягів та змісту.</p> <p>На нашу думку, в сукупності усі зазначенні зауваження є суттєвими, але можуть бути виправленими у річний термін, що відповідає рівню Е.</p>
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	Рівень В	ОП має узгодження із якісними характеристиками за підкритеріями: правила прийому є чіткими і публічними,	Рівень В	

		враховують особливості ОП, існують чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання. Загалом ОП відповідає Критерію 3 з недоліками, що не є суттєвими.		
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	Рівень В	ОП має узгодження із якісними характеристиками за підкритеріями: форми і методи навчання та викладання сприяють досягненню знань, здобувачам надається доступна інформація про цілі і зміст навчання, забезпечується поєднання навчання і досліджень, НПП оновлюють зміст освіти та	Рівень В	

		забезпечується інтернаціоналізація ОП. Загалом ОП відповідає Критерію 4 з недоліками, що не є суттєвими.		
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	Рівень А	ОП має узгодження із якісними характеристиками за підкритеріями: контрольні заходи є чіткими, зрозумілими та оприлюдненими заздалегіть, контрольні заходи проводяться прозоро, існує чітка політика в сфері академічної доброчесності, ОП відповідає Критерію 5 в повному обсязі.	Рівень А	
Критерій 6. Людські ресурси	Рівень В	ОП має узгодження із якісними характеристиками	Рівень В	

		<p>за підкритеріями: академічна та професійна кваліфікація НПП забезпечує досягнення цілей, процедури конкурсного добору НПП є прозорими, роботодавці залучені до реалізації ОП, забезпечується розвиток НПП. Загалом ОП відповідає Критерію 6 з недоліками, що не є суттєвими.</p>		
<p>Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси</p>	<p>Рівень А</p>	<p>ОП має узгодження із якісними характеристиками за підкритеріями: ресурси дозволяють забезпечити досягнення цілей, забезпечується повноцінний доступ до</p>	<p>Рівень А</p>	

		інформаційних ресурсів, освітнє середовище є безпечним та дружнім до здобувачів з особливими освітніми потребами. ОП забезпечує підтримку здобувачам, та володіє інструментарієм врегулювання конфліктних ситуацій. ОП відповідає Критерію 7.		
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	Рівень В	ОП має узгодження із якісними характеристиками за підкритеріями: здійснюється моніторинг освітнього процесу, налагоджено постійний зворотній зв'язок із здобувачами та	Рівень В	

		роботодавцями, система якості дозволяє виявляти наявні недоліки в освітній діяльності, підтримується культура якості. Загалом ОП відповідає Критерію 8 з недоліками, що не є суттєвими.		
Критерій 9. Прозорість та публічність	Рівень В	ОП має узгодження із якісними характеристиками за підкритеріями: існують чіткі та зрозумілі процедури, що регламентують діяльність ЗВО, основні документи оприлюднено та доступно до коментарів стейкхолдерів. Загалом ОП відповідає Критерію 9 з	Рівень В	

		недоліками, що не є суттєвими.		
Критерій 10. Навчання через дослідження	X	X	X	X

4. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків.

Для усунення виявлених під час акредитації недоліків необхідно (представлено не в порядку пріоритетності):

1. Забезпечити оновлення конструкту освітньої програми з врахуванням зауважень ЕК та стейкхолдерів, зокрема щодо збільшення практично-зорієнтованих дисциплін, дисциплін, що стосуються регіоналістики та комперативних студій;
2. Забезпечити викладання професійних дисциплін в частині обов'язкових дисциплін;
3. Розширити перелік східних мов, як першої чи другої іноземної мови, враховуючи наявність для цього ресурсного потенціалу ЗВО, або переформатувати ОП виключно на китаєзнавство;
4. Забезпечити реальну, а не формальну вибірковість дисциплін. В умовах браку людських чи матеріальних ресурсів цьому можна сприяти, наприклад, через запровадження дисциплін вільного вибору з пропозиції різних факультетів. Тим більше, така практика вже існує у ЗВО на бакалаврському рівні - http://international-relations-tourism.karazin.ua/news/1286-vibir_mizhfakultetskih_disciplin
5. Узгодити відповідність навантаження та кредитів для написання атестаційної роботи;
6. Переглянути зміст освітніх компонент, їхню кореляцію з компетентностями ОП та результатами навчання за ОП. Обґрунтувати у робочих програмах освітніх компонент набуття компетентностей за ОП;
7. Наповнити освітні компоненти можливістю набуття соціальних навичок (soft skills), зокрема, через дисципліни вільного вибору та узгодити відповідні матриці відповідностей ОП між собою.
8. Привести нормативні документи ЗВО у відповідність, передбачивши у них поняття документу - "силабус" із змістовним наповненням документо відповідно до рекомендацій Національного Агенства;
9. Запроважити визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Відсутність державного регулювання не повинно обмежувати ЗВО запровадити власні процедури визнання;
10. Впровадити в освітній процес нові методи навчання і їх оцінювання та відобразити їх у робочих програмах/силабусах освітніх компонентів;
11. Забезпечити реальне, а не формальне підвищення викладацької майстерності НПП, з огляду на виклики, які стоять перед програмою та стратегію розвитку ОП та ЗВО. Налагодити перманентний збір та аналіз інформації про місця і результатів проходження стажування викладачами;
12. Врахувати досвід аналогічних іноземних освітніх програм при удосконаленні ОП ЗВО для сприяння інтернаціоналізації програми;
13. Наповнити освітні компоненти іноземною літературою, що призведе до покращення процесу інтернаціоналізації ОП;
14. Актуалізувати та структурувати інформацію про програми академічної мобільності на сайті ЗВО https://www.univer.kharkov.ua/ua/study/exchange/about_exchange. Останні оновлення там відбувалися у 2017 р. Якщо основне джерело інформації є сайт, тоді

варто основну інформацію розміщувати там. Якщо основне джерело інформації - сторінка у Facebook тоді на сайті слід чітко про це зазначити;

15. Рекомендовано збільшити кількість пропозицій щодо академічної мобільності із країнами Сходу, для цього залучити дипломатичні установи і українську діаспору в тих країнах;
16. Рекомендовано залучати більше експертів та практиків, зокрема, іноземців із Східних країн, до викладання навчальних дисциплін або використовувати спільні онлайн-класи із ОП іноземних ЗВО-партнерів.
17. Зважаючи на часті зміни вимог ринку праці для фахівців цієї ОП, рекомендовано вносити необхідні коригування чи доповнення до освітньої програми не рідше одного циклу;
18. Рекомендовано розміщувати на сайті ЗВО/факультету проекти ОП із запропонованими змінами для обговорення зі стейкхолдерами та публікацію наданих пропозицій;
19. Уможливити доступ стейкхолдерів до результатів (хоча б зведених) студентського оцінювання якості викладання та отримання сервісів від ЗВО;
20. Оптимізувати кількість і перелік ПРН

5. Підсумки

Виходячи із викладеного, галузева експертна рада рекомендує Національному агентству прийняти рішення про:

акредитацію ОП з визначенням «зразкова»

акредитацію ОП

умовну (відкладену) акредитацію ОП

про подання Національному агентству обґрунтованої пропозиції щодо призначення повторної акредитаційної експертизи

відмову в акредитації ОП

Доповідач ГЕР 29

(електронний підпис)

Д. Шеренговський